

สโมสรนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Veterinary Medicine Student Club Kasetsart University

อาคารจักรพิชัยณรงค์สงคราม คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๕๗๙-๐๐๕๘-๙ โทรสาร ๐-๒๕๖๑-๑๕๙๑

- ชื่อโครงการ : โครงการค่ายอาสาควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในเขตชุมชน เทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- ชื่อโครงการภาษาอังกฤษ : Control and prevention of Rabies in community area of Pak Chong City Municipal, Nakorn Ratchasima
- หน่วยงานดำเนินการ : ชุมชนควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
สโมสรนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพมหานคร โทร : ๐๒-๕๗๙-๐๐๕๘-๙, แฟกซ์ : ๐๒-๕๖๑-๑๕๙๑
- ผู้รับผิดชอบโครงการ : นายภาสวัฏ ทำมาหากิน โทรศัพท์ : ๐๘๖-๗๖๑๓๙๓๓
- อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ :
ผศ.สพ.ญ.ดร.กาญจนา อิมศิลป์	โทรศัพท์ : ๐๘๑-๘๒๙-๖๙๘๐
ผศ.น.สพ.คัมภีร์ พัฒนะธำ	โทรศัพท์ : ๐๘๑-๕๘๗-๙๒๒๒
อ.สพ.ญ.ดร.พัชรพร กรมขันธ์	โทรศัพท์ : ๐๘๙-๕๘๑-๒๗๓๓
อ.น.สพ.ดร.ชัยกร ฐิติญาณพร	โทรศัพท์ : ๐๘๖-๘๒๕-๕๕๒๐
อ.น.สพ.มนตรี ภัทรพานวัน	โทรศัพท์ : ๐๘๑-๑๗๑-๗๑๘๘

หลักการและเหตุผล

โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรงและมีผู้เสียชีวิตทุกปี จากข้อมูลของกองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข รายงานว่าในประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าปีละ ๙๐ คน และมีผู้ถูกสุนัขกัดและสัตว์อื่นที่ไม่ได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และต้องการฉีดวัคซีนถึงปีละประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน เนื่องจากโรคพิษสุนัขบ้า ถ้าผู้ป่วยแสดงอาการแล้ว ผู้ป่วยจะเสียชีวิตอย่างทรมานทุกราย เพราะไม่มีวิธีรักษาไม่ว่าคนหรือสัตว์ แต่สามารถควบคุมและป้องกันได้ โดยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สัตว์เลี้ยงปีละ ๑ ครั้ง และคุมกำเนิดลดประชากรสัตว์ เพื่อเป็นการลดปัญหานี้จึงต้องมีการส่งเสริมวิธีควบคุม และป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแก่ประชาชน ควบคู่กับการให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงที่ถูกต้อง เพื่อที่ประชาชนจะได้รู้จักป้องกันตนเองและชุมชนของตนจากโรคพิษสุนัขบ้า จึงน่าจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยทางหน่วยงานราชการลดปัญหานี้ได้

ซึ่งทางชุมชนฯได้จัดโครงการค่ายอาสาควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในเขตชุมชน เทศบาลเมืองปากช่องจังหวัดนครราชสีมามาแล้ว ๒ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ จำนวนสุนัขที่เข้ามารับการทำวัคซีน มีจำนวน ๔,๘๕๙ ตัว และมีสุนัขเพศผู้ที่เข้ารับการทำหมันจำนวน ๖๑ ตัว สุนัขเพศเมียที่เข้ารับการทำหมัน ๑๓๑ ตัว ซึ่งจำนวนของสุนัขที่เข้ามารับบริการยังมีน้อยกว่าจำนวนของสุนัขที่มีอยู่ทั้งหมด และส่วนมากเป็นสุนัขและแมวที่เลี้ยงตามบ้านมาเข้ารับบริการ ไม่ใช่สุนัขและแมวจรจัด คาดว่าเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง บริเวณการตั้งหน่วยการให้บริการการทำหมันยากเกินกว่าที่จะนำสุนัขและแมวจรจัด

เข้ามารับบริการ และอาจจะเกิดจากประชาชนในพื้นที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการทำวัคซีนและควบคุมจำนวนประชากรของสุนัขและแมวจรจัด ดังนั้นการดำเนินโครงการในปี พ.ศ.๒๕๕๗ จะมีการดำเนินโครงการต่อเนื่อง โดยจะมีนโยบายเน้นเป้าหมายไปที่การทำวัคซีนและควบคุมประชากรของสุนัขและแมวจรจัดให้มากที่สุดเพื่อที่จะให้เทศบาลอำเภอเมืองปากช่องซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยเป็นเขตปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจาก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยทำเป็นพื้นที่ในการควบคุมโรคโดย
  - การรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของโรคพิษสุนัขบ้า
  - การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันโรคโดยไม่คิดมูลค่า
  - ให้บริการทำหมันสุนัขแมวทั้งเพศผู้และเพศเมียเพื่อควบคุมประชากรสัตว์ให้เหมาะสมเพียงพอที่เจ้าของสามารถดูแล และลดจำนวนสุนัขและแมวจรจัดลง เป็นการป้องกันการเกิดและการแพร่กระจายของโรคในทางอ้อม
๒. เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าให้กับประชาชน และนักเรียนในพื้นที่ปฏิบัติงาน ให้เข้าใจถึงความร้ายแรงของโรค การแพร่กระจายของโรค สาเหตุหลักของการเกิดโรค ตลอดจนวิธีการควบคุมและป้องกันโรคนี้อย่างไรทั้งในคนและในสัตว์เลี้ยง โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น สไลด์, โปสเตอร์, หนังสือ และสื่อทางวิทยุทัศน์ เพื่อเข้าถึงซึ่งบุคคลและพื้นที่มากขึ้น
๓. บริการตรวจสุขภาพสัตว์เลี้ยงรวมถึงให้คำแนะนำการเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธี
๔. เพื่อเก็บสถิติประชากรสุนัขและแมวที่มารับการฉีดวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้า โดยคิดเป็นร้อยละของประชากรสุนัขและแมวทั้งหมดในแต่ละปี เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนในพื้นที่
๕. เพื่อฝึกฝนให้นิสิตได้มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานเป็นหมู่คณะโดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการอื่นๆ เป็นการส่งเสริมกิจกรรมของนิสิตให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทและประเทศชาติต่อไป
๖. เพื่อตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในการที่จะเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน และปฏิบัติตนให้สมกับคำว่า “ประชาชนคือเจ้าของประเทศ เกษตรศาสตร์คือภาษีของประชาชน”
๗. เพื่อบูรณาการงานด้านกิจกรรมนิสิต การเรียนการสอนและงานทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของคณะสัตวแพทยศาสตร์

ระยะเวลาปฏิบัติงาน : ระหว่างวันที่ ๓ - ๙ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๗
 สถานที่ปฏิบัติงาน : อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
 ผู้เข้าร่วมโครงการ : นิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชั้นปีที่ ๑-๖ จำนวน
 ประมาณ ๗๐ คน
 อาจารย์ผู้ควบคุมจำนวน ๑๐ ท่าน

ความสำเร็จของโครงการ

๑. ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า
๒. สามารถป้องกันและลดปัญหาโรคพิษสุนัขบ้า รวมทั้งลดจำนวนสุนัขจรจัดได้
๓. นิสิตได้ฝึกฝนทักษะการฉีดยา ทำหมัน และให้ความรู้แก่ประชาชนซึ่งทำให้มีความเข้าใจการทำงานในสายอาชีพสัตวแพทย์และมีจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม
๔. นิสิตได้รับประสบการณ์ ได้เจอกับสถานการณ์จริงซึ่งเป็นที่ไม่สามารถพบได้ในห้องเรียน เป็นการทำให้ได้รู้จักการคิดวิเคราะห์วิธีการแก้ไขปัญหาที่พบ
๕. อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า
๖. นิสิตมีความสามารถในการนำความรู้ทางด้านสัตวแพทย์มาใช้ในการทำกิจกรรม และนิสิตมีจิตอาสาสำนึกดีต่อสังคมอันเป็นงานด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของคณะสัตวแพทยศาสตร์

กิจกรรมในการดำเนินโครงการ

วันที่	งานที่ต้องทำ	ผู้รับผิดชอบ
เดือนกันยายน ๒๕๕๖	ประชุมและวางแผนการดำเนินงาน	คณะกรรมการ
เดือนตุลาคม ๒๕๕๖	ติดต่อประสานงาน และสำรวจข้อมูล	คณะกรรมการ
เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๖	จัดการอบรมทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ณ คณะสัตวแพทยศาสตร์วิทยาเขตบางเขน	คณะกรรมการ
เดือนมกราคม ๒๕๕๖	สำรวจสถานที่จัดทำค่าย ณ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	คณะกรรมการ
เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖	ประชุมเตรียมตัวก่อนออกโครงการ - จัดเตรียมของ อาทิเช่น เวชภัณฑ์ วัสดุต่างๆ	คณะกรรมการ
เดือนเมษายน ๒๕๕๖	ออกค่ายควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า - ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า - ทำหมันสุนัขแมวเพศผู้และเพศเมีย - เก็บข้อมูลสุนัขและแมวในพื้นที่เพื่อวางแผนงานในปีต่อไป ประชุมสรุปโครงการฯ ทำบัตรผ่านชั่วโมงกิจกรรม	คณะกรรมการ

การดำเนินโครงการตามวงจร PDCA

๑. การวางแผน (Plan : P) วางแผนการปฏิบัติงาน จัดอบรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติก่อนออกค่ายสำรวจประชาชนสุนัขและแมวในเขตพื้นที่ปฏิบัติงาน ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ของเทศบาลเมืองปากช่องและสำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ รวมทั้งสำรวจพื้นที่ปฏิบัติงาน

๒. การดำเนินงาน (Do : D) ออกปฏิบัติงานฉีดวัคซีนและทำหมันในเขตพื้นที่เป้าหมายในวัน เวลา และสถานที่ที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งแจกใบประเมินกิจกรรมให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติงานและนิสิตชั้นปีที่ ๑-๕ ที่เข้าร่วมกิจกรรม

๓. ติดตามตรวจสอบขณะดำเนินงาน (Check : C) ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขณะปฏิบัติงาน โดยมีการประชุมปัญหาและแนวทางการแก้ไขในแต่ละวัน

๔. การปรับปรุงและพัฒนา (Act : A) ประเมินผลการดำเนินการ ตลอดจนรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการดำเนินงานครั้งต่อไป และสรุปผลงานส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวปฏิบัติที่ดี

๑. มีการแต่งตั้งประธานโครงการ รองประธานโครงการ และคณะกรรมการดำเนินโครงการ โดยมีอดีตคณะกรรมการเป็นที่ปรึกษา

๒. ประชุมและวางแผนการดำเนินงาน โดยมีการจัดแบ่งฝ่ายปฏิบัติงาน กำหนดหน้าที่ในแต่ละฝ่ายที่ต้องทำในการดำเนินโครงการ ให้ดำเนินโครงการให้ไปในแนวทางเดียวกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๓. มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำรวจสถานที่จัดทำค่าย ณ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการต่างๆ ของหน่วยงานนั้นๆ ที่มีต่อโครงการเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินโครงการ

๔. มีการจัดการอบรมทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่ผู้เข้าร่วมโครงการที่คณะสัตวแพทยศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนเพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ตรงกัน

๕. มีการประเมินผลการดำเนินการ ตลอดจนรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการดำเนินงานครั้งต่อไป และสรุปผลงานส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors)

๑. มีการประชุมและวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบร่วมกันทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการในอดีตและปัจจุบัน รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการฯ

๒. มีการติดตามงาน ประชุมชี้แจงความก้าวหน้าของงานที่แต่ละฝ่ายได้รับมอบหมาย รวมทั้งร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

๓. มีการนำข้อมูลในโครงการที่ได้จัดมาแล้ว ๒ ครั้งมาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต และมีข้อมูล ณ ปัจจุบันเพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน

๔. มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการต่างๆ ณ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕. มีการประชุมสรุปโครงการ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งหาแนวทางการแก้ไข

ความยั่งยืนของการทำกิจกรรม

โครงการค่ายอาสาควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในเขตชุมชนนอกจากจะมีการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันโรคโดยไม่คิดมูลค่า และมีการบริการทำหมันให้สุนัขและแมวทั้งเพศผู้และเพศเมียเพื่อควบคุมประชากรสัตว์ให้เหมาะสมเพียงพอที่เจ้าของสามารถดูแลและลดจำนวนสุนัขและแมวจรจัดลง เป็นการป้องกันการเกิดและการแพร่กระจายของโรคในทางอ้อม นอกจากนี้มีการรณรงค์และให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าให้กับ ประชาชนเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความร้ายแรงและความสำคัญของโรคพิษสุนัขบ้า ตลอดจนวิธีการควบคุมและป้องกันโรคนี้ทั้งในคนและในสัตว์ และมีบริการตรวจสุขภาพสัตว์เลี้ยงรวมถึงให้คำแนะนำการเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธีอีกด้วย

โครงการค่ายอาสาควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในเขตชุมชนเป็นโครงการที่ได้รับความร่วมจากนิสิตทุกชั้นปีและคณาจารย์จากภาควิชาต่างๆ โดยทุกคนต่างเห็นตรงกันว่าเป็นโครงการที่นิสิตได้ฝึกฝนทักษะในอาชีพสัตวแพทย์ จากการผลปฏิบัติงานในหลายๆชุมชน (ชุมชนละ ๓ ปี)

สรุปการถอดบทเรียน (สิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรม)

จุดเด่น: นิสิตได้ฝึกฝนทักษะการฉีดยา ทำหมัน ได้รับประสบการณ์การทำงานร่วมกัน ทำให้ได้รู้จักการคิดวิเคราะห์วิธีการแก้ไขปัญหาที่พบ ได้มีส่วนทำให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า และทำให้นิสิตมีจิตอาสาสำนึกที่ช่วยเหลือสังคม

จุดที่ควรปรับปรุง:

ฝ่ายเวชภัณฑ์ : จำนวนวัคซีนและอุปกรณ์ต่างๆไม่เพียงพอเพราะไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนสุนัขและแมวในแต่ละชุมชน

ฝ่ายประสานงาน : ไม่ได้รไปตามที่ขอความอนุเคราะห์ไป เนื่องจากไม่ได้โทรไปถามให้แน่ชัดหลังจากส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปว่าทางเทศบาลจะจัดรถให้ได้ตามที่ขอ หรือไม่ ทำให้เมื่อไปถึงแล้วพบปัญหาว่าทางเทศบาลจัดรถให้ไม่ได้ตามที่ต้องการ จึงต้องเร่งขอรถเพิ่มจากสำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์

ฝ่ายทะเบียน : หลังฉีดยาให้เหรียญสัญลักษณ์การได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ากับเจ้าของด้วย แต่บางครั้งชาวบ้านไม่ได้ใช้ปลอกคอสุนัข จึงต้องให้ใบรับรองการฉีดวัคซีนแทน